

**EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE**

**VIITE:** Lausuntopyyntö 2.3.2018

**ASIA:** **LAUSUNTO OIKEUSPROSESSIEN KEVENTÄMISTÄ KOSKEVAAN LAKI  
EHDOTUKSEEN, HE 200/2017**

**LAUSUNTO:** Lausuntona esitän kunnioittaen seuraavaa:

***Yleistä.***

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto pitää kannatettavana, että oikeusprosesseja kevennetään ja sujuvoitetaan.

Ehdotus eivät kuitenkaan tuo syyttäjälaitoksen työmääriin juurikaan säästöjä.

Jotta muutoksilla oikeasti kevennetään rikosprosessia, sujuvoitetaan käsittelyjä, tuodaan kaikille asianosaisille todellisia säästöjä ja parannettaisiin henkilötodistelun luotettavuutta tulisi näytön vastaanottaminen keskittää käräjäoikeuksiin. Hovioikeudessa vain aivan poikkeustapauksissa käsittelyn tulisi perustua käräjäoikeuskäsittelyn uusimiseen kokonaisuudessa henkilökuulemiseen ja kirjallisten todisteiden uudelleen läpikäymiseen. Se uusinta on pahimmillaan sitä päällekkäistä työtä mistä pyritään uudistuksella eroon, kuten esityksen kohdassa 2.3.1 on todettu ja viitattu uudistusohjelman kohtaan 22.

Muutoinkin henkilötodistelun laatu ei ainakaan parane hovioikeudessa verrattuna kärjäoikeuteen. Aikaa tapahtumista on kulunut lisää ja mielikuvien on tullut vaikutusta ulkoapäin.

Tämä tarkoittaisi sitä, että kärjäoikeudessa henkilötodistelu videoidaan ja nauhoitetaan. Hovioikeudella olisi käytössä kyseiset nauhoitteet ja lähtökohta olisi se, että nauhoitteiden lisäksi henkilötodistelua voitaisiin ottaa vastaan ainoastaan asioista, joista ei kärjäoikeusvaiheessa ole kysytty tai muutoin käsitelty.

Hovioikeusvaihe tulisi keskittää ja rajata vain ensisijaisesti kirjallisessa menettelyssä käsiteltäviin oikeuskysymyksiin.

Tämä tarkoittaisi lisäksi sitä, että kärjäoikeuksissa tulee olla käytössä laadukkaat videonauhoituslaitteet. Äänen- ja kuvanlaadun tulee olla laadukas ja yhteyksien toimivia. Tällä hetkellä yhteyksien toimimattomuus ja äänitysten huono laatu aiheuttavat suurimmat ongelmat ja ajanhukan.

Toisaalta tämä vaatisi myös sitä, että kärjäoikeuksissa on riittävästi resursseja, jotta käsittelyihin voidaan varata useampia tuomareita, kun jutun asianosaiset katsovat oikeusturvansa tai luottamuksensa sitä edellyttävän, tai tuomioistuimet katsoisivat siihen olevan tarvetta. Asianosaisten kannalle kokoonpanosta olisi hyvä antaa merkitystä. Se lisäisi varsinkin vastaajien ja asianomistajien luottamusta ja vähentäisi muutoksenhakuhalukkuutta.

Tällainen uudistus joustavoittaisi ja nopeuttaisi oikeusprosessia sekä säästäisi yhteiskunnan kuluja paljon enemmän kuin nyt esitetyt uudistukset. Olisi toivottavaa, että eduskunta velvoittaisi selvittämään asian.

Varsinkin syyttäjälaitokselle hovioikeusvaiheen keventäminen toisi huomattavasti säästöjä. Hallituksen esityksen kohdassa 2.3.7.1 kerrotaan rikosoikeuskäsittelyistä, jotka ovat kestäneet kärjäoikeusvaiheessa jopa yli vuoden. Nykyinen lainsäädäntö tarkoittaa sitä, että ne kestävät saman ajan myös hovioikeudessa. Helsingin hovioikeudessa on parhaillaan juuri sellainen käynnissä.

## **Kokoonpanot**

**Kärjäoikeudet.** Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto kannattaa sitä, että tuomioistuimet voivat kohdistaa resurssinsa laajempiin ja vaikeampiin asioihin eikä asian rikosasteikko velvoita kategorisesti määrättyä tuomarimäärää käsittelyyn selvissä asioissa.

Käsittelyiden tuomareiden määrän tulisi ensisijaisesti perustua asian oikeus- ja näyttökysymysten vaikeuteen taikka asianosaisille tärkeiden kysymysten arviointiin (esimerkiksi ehdoton tai ehdollinen vankeus) eikä teon rangaistusasteikkoon. Esimerkiksi törkeä pahoinpitely (1 v-10 v) voi olla hyvinkin selkeä ja rangaistuskäytäntö yhtenevää. Sama koskee törkeää huumausainerikosta (1 v – 10 v). Tällaisia asioita voisi hyvin käsitellä yhden tuomarin kokoonpanossa. Toisaalta rikoksissa, joiden rangaistusmaksimi on 4

vuotta voi olla hyvin hankalia asioita, joiden käsittely yhden tuomarin kokoonpanossa ei tällöin ole järkevää. Vaikkapa petosrikoksissa, seksuaalirikoksissa, virkarikoksissa, arvopaperimarkkinarikoksissa.

Itä-Uudenmaan syyttäjävirsto esittää edelleen harkittavaksi sitä, että rangaistusmaksimi vaatimuksesta luovutaan kokonaan ja lähtökohtana käräjäoikeuden kokoonpanona olisi yhden tuomarin kokoonpano.

Oikeusturvan takaamiseksi edellä mainituista erityisistä syistä käräjäoikeus voisi päättää laajemman kokoonpanon. Nyt esitetyn kahden tuomarin kokoonpanon ja nyt käytössä olevan kolmen tuomarin kokoonpanon lisäksi voisi kokoonpano olla viiden tuomarin kokoonpano. Mahdollisuus laajempaan kokoonpanoon voisi olla lähtökohtana, jos joku asianosaisista sitä vaatii eikä vahvennetun kokoonpanon käyttö olisi jutun laatu huomioiden ilmeisen tarpeetonta. Asianosaisten kannan huomioon ottamisella olisi se vaikutus, että se lisäisi luotettavuutta ja siten vähentäisi muutoksenhakua.

Kuten edellä on lausuttu käsittelyjen keskittyminen käräjäoikeuksiin tuo suurinta säästöä. Jos käräjäoikeuden henkilökuulemiset videoitaisiin olisi sillä myös säästövaikutus. Varsinkin, jos näin toteutettaisiin muutoksenhaun käsittelyn muuttaminen hovioikeudessa.

Joka tapauksessa Itä-Uudenmaan syyttäjänvirsto kannattaa ehdotusta siitä, että OK 2 lukua muutetaan siten, että mahdollisuus käsitellä asia yhden tuomarin kokoonpanossa nostetaan koskemaan kaikkia rikoksia, joissa rangaistusmaksimi on neljä vuotta.

Tulee kuitenkin huomioida se, että kyse on mahdollisuudesta ja hankalissa jutuissa on asianmukaista käyttää useampaa tuomaria. Taloudelliset syyt eivät saa ratkaista kokoonpanon sisältöä. Muutoinhan on ristiriitaista, että käräjäoikeusvaiheessa asiaa käsittelee yksi tuomari ja pyritään vähentämään muutoksenhakua. Hovioikeusvaiheessa jo kertaalleen käräjäoikeudessa käsiteltyä asiaa silloinkin käsittelee kolme tuomaria ja yksi esittelijä. Voisi edelleen olla järkevää pohtia tulisiko kokoonpanoja keventää myös hovioikeudessa.

Samoin kannatamme OK 2 luvun 11 §:n muutosta siitä, että myös yhden tuomarin kokoonpanoa voidaan vahventaa yhdellä jäsenellä. Toisaalta pitää muistaa, että oikeusjärjestelmässä on vältetty kokoonpanoja, joissa on parillinen luku tuomareita. Taustana lienee se, että erimielisyys tilanteissa asiaa ei automaattisesti ratkaisisi se kumman kanta on lievempi, van pohdinta perustuisi enemmän oikeuskysymyksiin. Kahden tuomarin kokoonpanossa ratkaisisi aina lievempi kanta.

**Hovioikeudet.** Itä-Uudenmaan syyttäjänvirsto kannattaa muutosesitystä siitä (OK 2 luku 8 §), että yksi jäsen saisi ratkaista asian, jos valitus on peruutettu kokonaan.

**Korkein Oikeus.** Itä-Uudenmaan syyttäjänvirstolla ei ole mitään huomauttamista muutosesitykseen korkeimman oikeuden kokoonpanoihin, (OK 2 luku 9, 10 ja 10 a §).

## ***Kirjallinen menettely***

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto kannattaa ehdotusta siitä, että lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa (ROL) 5a luvun säännöksiä muutetaan siten, että asianomistajan suostumusvaatimus muutetaan vastaamaan samaa tilannetta mikä on ROL 5b luvun tunnustamisoikeudenkäynnissä. Tämä joustavoittaisi menettelyä mm. tilanteissa, joissa asianomistaja on ulkomailla.

Lisäksi kirjallisen menettelyn mahdollisuutta voitaisiin laajentaa myös rangaistusarvoltaan vakavampiin rikoksiin. Rajana voisi hyvin olla 4 vuotta vankeutta, kuten mahdollisuudessa istua asia yhden tuomarin kokoonpanossa.

Jos asia on tunnustettu ja selvä, niin miksi tuomarin pitää nähdä kyseinen henkilö? Pakollisesta läsnäolosta tulee hänelle pelkästään lisää kuluja.

Perusteluna on käytetty sitä, että suullisen prosessin tulee olla pääsääntö perustuslaillisista syistä. Kun huomioidaan sakkomenettelyssä käsiteltävät asiat, on jo nyt niin, että valtaosa rikosasioista käsitellään muualla kuin käräjäoikeuden suullisessa käsittelyssä. Kirjallisen menettelyn laajentaminen olisi myös mahdollista säätää tavallisella lailla, koska kyse olisi vähäisestä poikkeamasta pääsäännöstä. Se ei vaaranna yksilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Kirjallinen menettelyhän edellyttää vastaajan suostumusta. Samoin asianomistajan ja syyttäjän ja tuomioistuimen. Tietenkin pohtia onko perustuslaisia syitä edelleen olemassa.

Samoin kirjallisessa menettelyssä pitäisi luopua täysi-ikäisyyden vaatimuksesta. Vaatimus ei oikein perustu mihinkään. Voidaanhan ROL 8 luvun 11 ja 12 tapauksissa käsitellä niitä alaikäisten tapauksia, vaikka he eivät ole paikalla.

Kannatettava on se, että vastaajan tulee 14 vuorokauden sisällä haasteen tiedoksiannosta ilmoitettava tunnustamisestaan ja suostumuksestaan käräjäoikeuteen, ROL 5a luku 2 § .

Se helpottaisi ns. syyttäjähasteen käyttämistä.

Olen päivystänyt valtakunnallista syyttäjäpäivystystä koko toiminnon voimassaoloajan. Kirjallisen menettelyn käyttämismahdollisuudessa syyttäjien valtakunnallisen päivystysjärjestelmässä on paljon poikkeavuutta. Käräjäoikeuksista 12 sallii käyttää kirjallista menettelyä ja 13 ei salli. Kaksi ei ota kantaa. Huomionarvoista on se, että ne käräjäoikeudet, jotka käsittelevät eniten ns. syyttäjien pikahaasteita ovat pääosin kielteisiä kirjallisen menettelyn käytölle. Syynä lienee se, että suostumus kirjalliseen menettelyyn on mahdollista perua ja tällöin olisi haastamisvaiheessa jo tullut ilmoittaa käsittelypäivä. Tämä aiheuttaa ongelmia mm. jatkokäsittelyihin haastamisessa.

Sen vuoksi päivystysasioissa käytetään paljon ROL 8 luvun 11-12 § säädettyä poissaolokäsittelyä. Tästä tarkemmin myöhemmin.

Kannatettavaa on se, että syyttäjä ilmoittaa haastehakemuksessa rangaistuksen lajin ja rangaistuksen enimmäismäärän, ROL 5a luku 2 §. Tämä on normaalikäytäntö Itä-Uudenmaan syyttäjänvirastossa ja tähän uudet syyttäjät koulutetaan. Olemme tehneet sisäiset rangaistustaulukot eri rikoksia varten, jotta rangaistusvaatimukset olisivat yhteneviä.

Samoin kannatettavaa on se, että ROL 5a luvun 5 § kumotaan. Erillistä suostumusta ei tarvita, vaikka rangaistus olisi yli kuusi kuukautta vankeutta. Varsinkin, kun henkilö jo haastehakemuksesta näkee antaessaan suostumuksen, että syyttäjä vaatii rangaistukseksi yli kuutta kuukautta vankeutta.

Lisäksi voisi miettiä onko ROL 8 luvun 12 §:lle erillistä tarvetta, jos myös sellaisissa haastehakemuksissa, jotka syyttäjä ehdottaa käsiteltäväksi ilman, että vastaajan tulee olla paikalla, olisi ilmoitettu rangaistustyyppi ja rangaistuksen enimmäismäärä. Niin käytäntö jo nyt pääosin on.

Hallituksen esityksen kohdassa 4.2 on esitetty, että kirjallisen menettelyn käyttäminen säästäisi yhden asian osalta syyttäjälaitoksen menoja 400 euroa/asia. Määrää ei ole mitenkään perusteltu. Vertailukohteena on se, että tuomioistuineläimäksessä säästö olisi 500 euroa/asia. Tuomioistuinten osalta asiasta on kuitenkin laskelma, mutta syyttäjien osalta ei ole.

Pidämme säästöä syyttäjien osalta epärealistisena. Vaihtoehtona kirjallisen menettelyn käsittelylle on syyttäjällä se, että asia normaalisti istutaan ROL 8 luvun 11- 12 §:ien poissaoloistunnoissa. Vastaajat eivät pääosin tule paikalle, jolloin käsittely on tuomioistuimessa hyvin nopea max. 15 minuuttia/asia. Valmistautumiseen ei mene paljoa aikaa ja syyttäjänvirastot ovat käräjäoikeuksien vieressä, joten matka-aika ei ole pitkä. Syyttäjänvirastossa asiaan menee max 1 tunti/asia aikaa. Kustannus on silloin vain ne palkkakulut, jotka lisäkuluineenkin ovat max. 30 euroa. Syyttäjänvirastolta ei säästy muita kuluja. Täten syyttäjälaitoksen säästö olisi korkeintaan 30- 60 000 euroa.

## ***Yhden kosketuksen***

### ***periaate***

***Kiinniottaminen.*** Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto kannattaa esitystä siitä, että esitutkintalakia muutetaan siten, että epäilty voidaan velvoittaa olemaan paikalla esitutkintaviranomaisen toimipaikassa syyttäjähasteen tiedoksianto varten enintään kuuden tunnin ajan, ETL 10 luku 2 a §.

Itä-Uudenmaan syyttäjänviraston alueella käytetään paljon syyttäjähasteita mm. lentokentän vuoksi.

Säännöksen 2 momentin mukaan henkilöä saadaan pitää lukitussa tilassa. Epäselväksi säännöksestä jää kenen päätöksellä näin tehdään. Tuleeko päätöksen tehdä pidättämiseen oikeutetun virkamiehen, onko se tällöin tutkinnanjohtaja vai syyttäjä vai saako päätöksen tehdä esitutkintaviranomaisessa muukin virkamies? Syyttäjä ei ole paikalla, joten

luontevaa olisi, että päätöksen säilyttämispaikasta tekisi esitutkintaviranomainen.

Pyydämme kiinnittämään huomiota kolmannen momentin lauseeseen siitä, että kiinniotto saa kestää enintään kuusi tuntia siitä, kun esitutkinta on valmis. Pikemmin säännöksen tulisi olla sellainen, että henkilöä voidaan pitää kiinni kuusi tuntia sen jälkeen, kun hän muutoin olisi vapaa poistumaan esitutkintaviranomaisen luota ja asiakirjat on toimitettu syyttäjälle haastehakemuksen ja haasteen tekemistä varten.

Varsinkin rajavartiosto tekee Itärajalla ulkomaalaisten osalta joskus niin, että tilanteessa missä ulkomaalaisen saapuessa maahan viikonlopuksi lomamatkalle havaitaan hänellä esimerkiksi lainvastaisia vaarallisia esineitä, hänet kuullaan ja päästetään jatkamaan lomamatkaa Suomeen. Epäillyn kanssa sovitaan, että hänen palatessa takaisin annetaan haaste rikoksesta tiedoksi rajalla. Useasti vasta hänen tullessa takaisin toimitetaan asiakirjat syyttäjälle, joka silloin tekee haastehakemuksen (syytteen) ja haasteen. Menettelyä on pidettävä joustavana ja toimivana, koska henkilöt ovat usein liikkeellä autolla, jossa on monta muutakin henkilöä lomamatkalla.

Tällöin esitutkinta on kuitenkin ollut valmis jo pidemmän aikaa eikä kuuden tunnin määräaika kiinniotolle olisi mahdollista.

Toinen tilanne on se, että useasti syyttäjä tekee haastehakemuksen (syytteen) ja haasteen sellaisessa tilanteessa, että esimerkiksi laboratoriokoe valmistuu vasta myöhemmin. Asia siirretään tällöin poliisin patja-järjestelmän kautta syyttäjälle jo ennen sitä taikka syyttäjä syöttää itse asian syyttäjien järjestelmään ja tekee asiakirjat. Tällöin esitutkinta ei vielä ole valmis, mutta ns. syyttäjähastetta voidaan käyttää.

Esitutkinta on valmis vasta sitten, kun kaikki esitutkintapöytäkirjaan tarvittava aineisto on saatu.

Sinällään ehdotettu säännös antaa oikeuden pitää henkilö kiinni jo tässä vaiheessa, mutta kuuden tunnin aikarajaa ei olisi taikka se täytyisi vasta paljon myöhemmin. Se ei liene tarkoitus.

**Henkilötodistelu.** Yhden kosketuksen periaatteen toimivuudelle olisi myös ensiarvoisen tärkeää, että ROL 8 luvun 11 ja 12 § säädettäisiin/todettaisiin mahdollisuudesta ottaa henkilötodistelua vastaan.

Kuten edellä olen kirjoittanut suuri osa ns. syyttäjähasteista hoidetaan ROL 8 :11 (tai 8:12) mukaisilla haasteilla. Eli vastaaja saa olla poissa pääkäsittelystä, mutta hän saa tietenkin tulla paikalle.

Nyt usea käräjäoikeus kieltää esittämästä henkilötodistelua tällaisissa istunnoissa. Joskus vaikka käräjäoikeus siihen suostuisi kieltäytyy yksittäinen tuomari siitä, kun ei ole varma voiko niin tehdä.

Kuten virastomme on aiemminkin lausunut voi tilanne olla sellainen, että epäilty kiistää asian eikä esimerkiksi myymälävarkausasiasta voida kuulla teon nähnyttä myymäläpartijaa taikka törkeän liikenneturvallisuuden

vaarantamisen osalta tapahtumat nähnyttä poliisimiestä ilman, että vastaaja on henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä.

Tämä voi aiheuttaa sen, ettei ensinnäkin viikonloppuna tällaisiin rikoksiin syyllistyneen ulkomaalaisen asiaa saada tutkittua taikka toisaalta syyttäjä ei voi nostaa päivystäjänä syytettä taikka kolmanneksi syyte nostetaan siten, että vastaajan olisi tultava paikalle henkilökohtaisesti, mutta hän poistunut maasta. Tällöin istunto peruuntuu aikanaan käräjäoikeudessa ja aiheuttaa turhia kuluja ja uusia istuntoyrityksiä. Neljäntenä vaihtoehtona on se, että ulkomaalainen joudutaan pidättämään, jotta hänet saadaan henkilökohtaisesti pikaisesti järjestettävään oikeudenkäyntiin henkilökohtaisesti paikalle.

Tämä on ihan todellinen ongelma, koska käräjäoikeuksista 11 on kieltänyt todistelun ROL 8: 11 ja 12 mukaisissa jutuissa. Tämä ilmenee edellä mainitusta valtakunnallisesta käräjäoikeuksien syyttäjäpäivystäjille antamista luvista. 14 sallii ja kaksi ei ota kantaa.

Sillä, että henkilötodistelun mahdollisuudesta säädettäisiin säännöksessä saataisiin enemmän asioita käsiteltyä yhden kosketuksen periaatteella. Haastehakemuksesta epäilty näkisi mistä asiasta todistaja tulee kertomaan ja voisi itse päättää tuleeko paikalle istuntoon vaiko ei. Mikäli vastaaja jäisi pois istunnosta ja siten luopuisi kyselyoikeudestaan voisi kyselyoikeutta käyttää tuomari.

Tällä saataisiin selkeästi säästöä ja joustavuutta oikeudenkäynteihin. Tämä koskisi tietenkin myös ns. tavallisia ROL 8 luvun 11 §:n istuntoja.

Epäselvä oikeustila olisi hyvä korjata.

### ***Syytetyn velvollisuus***

#### ***osallistua henkilökohtaisesti***

#### ***oikeudenkäyntiin.***

Tulee muistaa, että peruslähtökohta on syytetyn oikeus osallistua oikeudenkäyntiin. Tämä on eri asia kuin se, että hänellä on velvollisuus olla läsnä oikeudenkäynnissä.

Jos läsnäoloon ei ole näytöllisistä syistä tarvetta tulisi vastaajan omalla kannalla olla merkitystä. Hän voi aina halutessaan olla paikalla, mutta turhaa läsnäoloa ei tule vaatia. Ehdotuksessa on todettu jopa, että kasvatuksellisista syistä alaikäisen vastaajan tulisi olla läsnä tuomioistuimessa. Tätä näkemystä tuntuu voimakkaimmin ajavan korkein oikeus. Sinällään on mielenkiintoista, että asiaan kiinnittää eniten huomiota oikeusaste, jossa suullisia pääkäsittelyjä on hyvin harvoin.

Enemmänkin alaikäisen taustan selvittäminen kuuluu poliisille ja sosiaalitoimelle kuulustelujen ja tapaamisten yhteydessä kuin tuomarille

pääkäsittelyssä. Varsinkin, kun siellä voi olla läsnä muita henkilöitä, joille henkilön muut asiat eivät kuulu eikä asiaa voida sen vuoksi käsitellä.

Läsnäolovelvollisuuden pitää perustua vain prosessuaalisiin syihin.

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto kannattaa uudistusta, että asiamies voi edustaa vastaajaa sekä samoin sen toteutusta, ettei vastaajan tarvitse olla läsnä koko käsittelyn ajan.

Itä-Uudenmaan syyttäjänviraston kannattaa ROL 8 luvun 12 §:n muutosta siitä, että voidaan tuomita 9 kuukauden vankeusrangaistus. Kuten edellä on kirjoitettu voisi miettiä tarvitaanko asiaan erillinen suostumus vai riittäisikö pelkästään ROL 8:11 ja siinä mahdollisuus tuomita 9 kk vankeutta.

### **OK muutokset**

Itä-Uudenmaan kannattaa OK 26 luvun 18 ja 20 §:ien muutosta siitä, että vastaajan valittaessa hovioikeuteen uhkana haasteessa on se, että valitus jätetään sillensä, jos sen lisäksi, että hän jää pois pääkäsittelystä lisätään vaihtoehdoksi myös asiamiehen edustamismahdollisuus. Näin pystytään estämään pääkäsittelyjen peruuntumisia turhien poissaolojen vuoksi. Jos tilanne on ollut sellainen, että vastaaja on itse halunnut tulla kuulluksi eikä saavu paikalla, on kyse omasta valinnasta eikä pääkäsittelyä ole tarvetta perua. Varsinkaan, jos on asiamiehen edustamana paikalla. Jos kumpikaan ei tule on se entistä vahvempi osoitus siitä, ettei valitusta ole haluttu jatkaa.

Henkilökohtainen läsnäolo näytöllisistä syistä mm. tunnistamisen, kertomuksen tai muun syyn vuoksi mm. usean vastaajan jutuissa, on eri asia.

OK 31 luvun muutokset. Ei ole huomauttamista.

### **Videoyhteyden käyttäminen**

ROL 8:13, Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto kannattaa ehdotusta.

Matkojen pidentyessä käräjäoikeuksiin on hyvä, että syyttäjänkin voi osallistua videolla istuntoon.

Samoin on hyvä, että videoyhteys rinnastetaan henkilökohtaiseen läsnäoloon oikeudessa.

Uudistuksen tulisi koskea myös ROL 5b luvun tunnustamisoikeudenkäyntejä. Nyt ei perustella mitenkään miksei niissä saisi sitä käyttää. Tämä aiheuttaa edelleen sen ongelman, ettei mm. ulkomailla olevan vastaajan asiaa voida käsitellä taikka kaukana muualla Suomessa asuvan on tultava itse paikalle. Edes asiamies ei riittäisi paikalla.

Kun ehdotuksessa laajennetaan videoyhteyden mahdollisuus myös istunnon pelkkään seuraamiseen tulee lähtökohdan kuitenkin olla se, että yhteyden pitää olla toisesta tuomioistuimesta tai viranomaisesta. Varsinkin tilanteissa, kun jotakin henkilöä kuullaan asiassa todistelutarkoituksessa tai asia muutoin

koskee salassa pidettäviä asioita, ei saisi olla yhteyksiä paikkoihin, joiden osalta ei voida varmistaa, ettei yhteyttä asiattomasti nauhoiteta tai siirretä suoraan internettiin taikka istuntoa seuraa henkilöitä, joille asia ei kuulu taikka todistaja seuraa asiaa ennen kuin hänet on kuultu. Tällaisessa tilanteessa voidaan muutoin aiheuttaa suuria vahinkoja ja rikkoa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteita. Näistä asioista pitäisi ainakin mainita perusteluissa.

Joka tapauksessa on hyvä, että videoyhteys mahdollisuutta parannetaan. Ehkä niin päästään eroon sellaisistakin ongelmista, että joissakin hovioikeuksissa katsotaan, ettei todistajaa voida kuulla puhelimitse HO:ssa, jos hänet on kuultu puhelimitse KO:ssa. Vaikka kyse olisi miten pienen yksityiskohdan varmistamisesta.

Kuten edellä on todettu, on varmistettava yhteyksien toimintavarmuus sekä riittävän tarkka ja kuuluva kuvan ja äänen laatu. Paikalla on myös oltava ylläpitohenkilöstöä, joka osaa korjata ongelmat.

Laitteiden on oltava sellaisia, että asianosaisten pitää nähdä kaikkien toisensa koko käsittelyn ajan eikä vain kuulemisten ajan.

Laadun tulee olla parempi kuin normaalien etäkoulutustilaisuuksissa käytettävien laitteiden.

Kyse on lainkäytöstä, joten oikeusvarmuus ja turva on varmistettava myös teknisissä yhteyksissä.

Tähän liittyy osaltaan se, että henkilökuulemiset nauhoitetaan nytkin kärkeä- ja hovioikeuksien istunnoissa. Äänen laatu on usein kuitenkin niin huono, ettei nauhoituksista saada mitään selvää, kun tarvetta olisi. Lisäksi nauhoitukset eivät ole sellaisia, joista olisi helppo etsiä ja kertoa mistä kohdasta asia löytyy.

Latua parantamalla voitaisiin myös kehittää alussa ehdotettua hovioikeuden muutoksenhakumenettelyn muutosta.

Tämä vaatii myös varoja, jotka on oikeasti osoitettava asiaan ja tuotava se nyt esille. Eduskunnan tulee velvoittaa OM tähän. Muutoin menettely aiheuttaa lisää kuluja, kun asianosaisten aika menee siihen, kun yhteydet eivät toimi tai niitä yritetään korjata. Pahimmillaan koko oikeudenkäynti voidaan joutua uusimaan. Se tulee välttää.

### ***Pääkäsittelyn lykkääminen***

ROL 6:11, Kannatettavaa on myös se, että rikosasiassa lykkäyksille ei olisi enää ehdotonta 60 päivän aikarajaa.

Kyseinen aika raja on tullut vastaan jo mammuttiluokan jutuuissa, jotka kestävät jo käräjäoikeudessa useita kuukausia ja jopa yli vuoden. Raja on aiheuttanut paljon ongelmia sekä siihen, että asiaa on jouduttu jakamaan eri istuntokokonaisuuksiin sekä siihen, että istuntopäivät ovat hyvin pitkiä ja jopa vuosilomien pitäminen vaikeutuu. Istuntojen jakaminen eri

istuntokokonaisuuksiin taas aiheuttaa sen, että samoja asioita joudutaan käymään lävitse eri kokonaisuuksissa ja siten entisestään pidennetään kokonaiskestoa.

Kun tällaiset jutut ovat osapuolille muutoinkin hyvin raskaista ei lisäongelmia tulisi aiheuttaa ehdottomalla lykkäyssäännöksellä mikä pahimmillaan aiheuttaa tarpeen käsitellä asia uudelleen.

Lainsäädäntö tulisi aina säätää sellaiseksi, että pahin mahdollinen tilanne on huomioitu. Tämä uudistus korjaisi tämän tilanteen.

### ***Sakon perintä***

### ***ja muuntorangaistus***

Uudistusehdotus lakiin sakon täytäntöönpanosta on kannatettava. Varsinkin syyttäjälaitokselle tulisi säästöjä siitä, ettei kärjäoikeusvaiheessa enää voitaisi asiaa lykätä sakon maksamista varten.

Kuten esityksessä on tuotu esiin ei kärjäoikeus voi todellisuudessa valvoa maksuohjelmaa eivätkä syyttäjät ja tuomarit ole oikea taho miettimään millaisia maksuohjelmien tulisi olla. Istunnoissa ei ole käytössä riittävästi tietoa sellaista miettimään.

Vantaalla 12.3.2018

Jukka Haavisto

apulaispäälikkö, kihlakunnansyyttäjä